JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. április 26.[1]

C-619/10. sz. ügy

Trade Agency Ltd
kontra
Seramico Investments Ltd

(Az Augstākās tiesas Senāts [Lettország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„44/2001/EK rendelet — Bírósági határozatok elismerése és végrehajtása — Kizáró okok — A 44/2001 rendelet 34. cikke — A 44/2001 rendelet 54. cikk szerinti tanúsítvány — Az eljárást megindító irat kézbesítése — Távol lévő alperes — Közrend — Érdemi vizsgálat és indokolás nélküli határozatok — A tisztességes eljáráshoz való jog”

I – Bevezetés

1. A Lett Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának előzetes döntéshozatal iránti kérelme a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet[2] 34. cikke 1. és 2. pontjának, valamint 54. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2. A rendelet 34. cikkének 2. pontja lehetővé teszi azt, hogy ne ismerjék el, illetve hajtsák végre az azon alperes távollétében hozott mulasztási határozatot, akinek az eljárást megindító iratot nem kézbesítették megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson. A rendelet 54. cikke előírja, hogy a határozathozatal helye szerinti tagállam tanúsítványt bocsát ki, amely az eljárás különböző alapvető információit tartalmazza. E tanúsítványt az ítélet végrehajthatóságának megállapítása iránti kérelemmel együtt be kell nyújtani. Az ott felsorolt információk között szerepel az eljárást megindító irat kézbesítésének időpontja. Ebben az összefüggésben a jelen ügyben a címzett állam bírósága eljárást megindító irat kézbesítésével kapcsolatos felülvizsgálati jogkörének a terjedelme merül fel: e bíróság a kiállítási időpont tanúsítványban történő megadása ellenére még vizsgálhatja-e azt, hogy az eljárást megindító iratot kézbesítették-e, vagy a tanúsítványhoz e tekintetben kötve van?

3. A rendelet 34. cikkének 2. pontjában említett megtagadási ok nem alkalmazandó, ha az alperes a határozathozatal helye szerinti tagállamban a mulasztási határozattal szemben nem nyújtott be jogorvoslatot, holott arra lehetősége lett volna. Az előzetes döntéshozatali jelen eljárás lehetőséget nyújt a Bíróságnak arra, hogy tovább pontosítsa az arra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, hogy az alperes mikor köteles a határozathozatal helye szerinti tagállamban jogorvoslatot benyújtani. Tisztázni kell, hogy az alperest akkor is terheli-e ez a kötelezettség, ha a vele szemben hozott határozatot először a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárásban kézbesítették.

1 — Eredeti nyelv: német.

2 — HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.

4. Végül a jelen jogvita a 44/2001 rendelet 34. cikkének 1. pontjában említett közrendi záradékra is vonatkozik. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy az alperesnek az Európai Unió Alapjogi Chartájának [3] 47. cikkében rögzített, tisztességes eljáráshoz való jogával összeegyeztethető-e az, ha a határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága a mulasztási ítélet meghozatala előtt a kereset ténybeli megalapozottságát nem vizsgálja, és a mulasztási ítéletet tovább nem is indokolja.

II – Jogi háttér

5. A 44/2001 rendelet 34. cikke az el nem ismerés indokaira vonatkozik, és a következőképpen szól:

„A határozat nem ismerhető el, amennyiben:

1. az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kérik;

2. a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben [helyesen: megfelelő időben és módon] ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá;

[…]”

6. A rendelet 54. cikke a határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága által kibocsátandó tanúsítványt érinti:

„A határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága vagy hatáskörrel rendelkező hatósága bármely érdekelt fél kérelmére az e rendelet V. mellékletében szereplő formanyomtatványnak megfelelő tanúsítványt bocsát ki.”

7. A rendelet V. melléklete tartalmazza az említett 54. cikk szerint kibocsátandó tanúsítvány mintáját:

„A bírósági határozatról és perbeli egyezségről szóló rendelet [helyesen: egyezségről szóló, a rendelet] 54. és 58. cikkében említett tanúsítvány

[…]

4.4. Amennyiben a határozatot megjelenés elmulasztása mellett [helyesen: a határozatot az alperes távollétében lefolytatott eljárásban] hozták, az eljárást megindító irat kézbesítésének időpontja

[…]”

III – Tényállás

8. A Seramico Investments Limited társaság (a továbbiakban: Seramico) 289 122,10 GBP megfizetése iránt keresetet nyújtott be az angol High Courtnál a Trade Agency Limited társasággal (a továbbiakban: Trade Agency) és egy további alperessel szemben.

3 — Az Európai Unió Alapjogi Chartáját először 2000. december 7-én Nizzában (HL L 2000. C 364., 1. o.), majd 2007. december 12-én Strasbourgban (HL 2007. C 303., 1. o. és HL 2010. C 83., 389. o.) hirdették ki ünnepélyesen.

9. Miután a Trade Agency a kereset tekintetében semmilyen ellenkérelmet nem terjesztett elő a bíróságnál, a High Court of Justice, Queen's Bench Division (legfelsőbb bíróság, királynői fellebbviteli kollégium) 2009. október 8-án mulasztási ítéletet hozott, amellyel a Trade Agencyt 293 582,98 GBP megfizetésére kötelezte, amit a következőképpen indokolt: „Ön nem válaszolt az Ön részére kézbesített keresetre. Ezért a bíróság úgy határoz, hogy tartozás címén köteles a felperes részére 289 122,10 GBP összeget és az e határozat meghozataláig felszámított kamatokat, valamint 130 GBP költséget megfizetni. A felperes részére mindösszesen 293 582,98 GBP összeg megfizetésére köteles."

10. A kérdést előterjesztő bíróság információi szerint az angol High Court által a 44/2001 rendelet 54. cikke alapján kibocsátott tanúsítványon a következő szerepel: „A keresetre vonatkozó információkat 2009. szeptember 10-én kézbesítették."

11. 2009. október 28-án a Seramico a Latvijas Republikas Rigās pilsētas Ziemeļu rajona tiesánál kérelmezte a High Court határozata Lettországban történő végrehajthatóságának a megállapítását. A kérelemhez mellékelte az említett határozat másolatát és a 44/2001 rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványt. A végrehajthatóságot 2009. november 5-én a kérelemnek megfelelően megállapították. Az ezzel szemben a Trade Agency által benyújtott keresetet a Rīgas apgabaltiesas Civilietu tiesas koleģija a 2010. március 3-ai határozattal elutasította.

12. A Trade Agency tehát az Augstākās tiesas Senātshoz, a kérdést előterjesztő bírósághoz fellebbezést nyújtott be a fellebbviteli bíróság 2010. március 3-án hozott határozatával szemben, és arra hivatkozott, hogy az Egyesült Királyságban lefolytatott bírósági eljárásban megsértették a tisztességes eljáráshoz való jogát, ezért a High Court határozata Lett Köztársaságban való végrehajthatóságának megállapítását meg kell tagadni.

IV – Az előzetes döntéshozatalra utalás

13. A bíróság következésképpen felfüggesztette az eljárást, és a következő alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1. Abban az esetben, ha a külföldi bíróság határozatához mellékelték a 44/2001 rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványt, azonban azt az alperes arra hivatkozással vitatja, hogy részére nem kézbesítették a határozathozatal helye szerinti tagállamban benyújtott keresetet, van-e hatásköre a végrehajtás helye szerinti tagállam bíróságának arra, hogy a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában meghatározott elismerést kizáró ok mérlegelése során ő maga megvizsgálja, hogy a tanúsítványban foglalt tájékoztatás összhangban áll-e a bizonyítékokkal? Összeegyeztethető-e a végrehajtás helye szerinti tagállam bíróságának ilyen széles hatásköre a 44/2001 rendelet (16) és (17) preambulumbekezdésében rögzített, az igazságszolgáltatás iránt táplált kölcsönös bizalom elvével?

2. Összeegyeztethető-e a Charta 47. cikkével, és nem sérti-e az alperes említett rendelkezésben rögzített, tisztességes eljáráshoz való jogát az az alperes távollétében hozott határozat, amely érdemben eldönt valamely jogvitát, anélkül hogy megvizsgálná a kereset tárgyát vagy annak jogalapját, és nem tartalmaz semmilyen indokolást a határozat érdemi alátámasztására?"

14. A Bíróság előtti írásbeli eljárásban a Seramico és a Trade Agency mellett a német, francia, ír, olasz, lett, litván, holland, lengyel, portugál kormány, az Egyesült Királyság Kormánya, valamint az Európai Unió nyújtott be észrevételeket.

15. A Bíróság előtti tárgyalásra 2012. február 8-án került sor, amelyen a német, a francia, az ír, a lett és a lengyel kormány, valamint az Egyesült Királyság Kormánya és a Bizottság képviselői vették részt.

V – Értékelés

A – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről*

16. A 34. cikk 2. pontja szerint a határozat nem ismerhető el, amennyiben az eljárást megindító iratot nem kézbesítették megfelelő időben és módon azon távol lévő alperes részére, akinek a távollétében a határozatot meghozták, ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány rendelkezésre állása esetén, amelyen feltüntették az eljárást megindító irat kézbesítésének az időpontját, a kézbesítés ténye a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárásban már nem kérdőjelezhető-e meg.

17. A rendelet 34. cikkének 2. pontja azonban meghatározza azt is, hogy ezen kizáró ok nem alkalmazandó, ha az alperes a határozattal szemben nem élt jogorvoslattal a határozathozatal helye szerinti államban, annak ellenére, hogy arra lehetősége lett volna.

18. A továbbiakban mindenekelőtt azt vizsgálom, hogy a végrehajtás helye szerinti állam bírósága a rendelet 34. cikkének 2. pontja keretében mennyiben vizsgálhatja felül az eljárást megindító irat kézbesítését (1. pont). Ezt követően azt vizsgálom meg, hogy milyen körülmények között nem lehet ezen kizáró okra hivatkozni a jogorvoslat határozathozatal helye szerinti államban történő benyújtásának elmulasztása miatt (2. pont).

1. A felülvizsgálati jogkör terjedelme a kézbesítésre tekintettel

19. Mielőtt a következőkben megvizsgálnám a felülvizsgálat mértékének a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány rendelkezésre állása esetén felmerülő kérdését, röviden ki szeretnék térni a 44/2001 rendeletben előírt, a végrehajthatóság megállapításának eljárására, mivel különösen a rendelet 34. cikke 2. pontjának teleológiai értelmezése csak a rendelet által felállított rendszer fényében lehetséges.

a) A rendelet rendszere

20. Valamely határozat végrehajthatósága megállapításának a 44/2001 rendelet szerinti eljárása két szakaszban történik. Az első szakaszban a végrehajthatóság megállapítása az iratok egyszerű, formális vizsgálata alapján szinte automatikusan történik.[4] Ehhez szükséges a végrehajtandó határozat hiteles másolatának, valamint alapvetően – a kivételeket a rendelet 55. cikke szabályozza – az 54. cikk szerinti tanúsítvány benyújtása.

21. A kizáró okok vizsgálata csak a második szakaszban lehetséges. Az ellenérdekű fél a végrehajthatóságot megállapító határozattal szemben a rendelet 43. cikke alapján jogorvoslattal élhet. A bíróság, amelynél a jogorvoslatot benyújtották, a végrehajthatóságot megállapító határozatot a rendelet 45. cikkének (1) bekezdése alapján kizárólag a rendelet 34. és 35. cikkében meghatározott azon okok alapján vonhatja vissza, amelyek alapján a határozat nem ismerhető el.

22. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki világosan, hogy az alapügyben az eljárást megindító iratot külföldön vagy belföldön kézbesítették. A rendelet 34. cikke 2. pontjának alkalmazása szempontjából ez azonban nem releváns, mivel az mindkét esetben alkalmazandó.[5]

4 — Lásd a 44/2001 rendelet (17) preambulumbekezdését.

5 — Lásd ebben az értelemben a 49/84. sz., Debaecker és Plouvier ügyben 1985. június 11-én hozott ítélet (EBHT 1985., 1779. o.) 11–13. pontját.

b) A 44/2001 rendelet 34. cikke 2. pontjának és 54. cikkének értelmezése

23. Az előterjesztett első kérdés lényegében a végrehajtás helye szerinti állam bírósága felülvizsgálatának a terjedelmét érinti. Felülvizsgálhatja-e ezen bíróság a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványban megadott kézbesítési időpont ellenére az iratok kézbesítését, és akár meg is állapíthatja a kézbesítés elmaradását?

24. A rendelet 34. cikke 2. pontjának szövege, miszerint a határozat nem ismerhető el, ha eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben és módon ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, első megközelítésre az átfogó felülvizsgálati jog mellett szól.

25. A Bíróság a Brüsszeli Megállapodással kapcsolatban hangsúlyozta, hogy e megállapodás biztosítja azon alperes jogainak hatékony védelmét, akivel szemben mulasztási határozatot hoztak. E célból annak vizsgálata, hogy az eljárást megindító irat kézbesítése szabályszerűen történt-e, mind a határozathozatal szerinti állam bíróságának, mind a végrehajtás helye szerinti állam bíróságának a feladata. [6]

26. A Bíróság az alperes védelemhez való jogának szintén a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjával kapcsolatos jelentőségét megismételte az ASML-ügyben hozott ítéletben. E 34. cikk 2. pontja keretében a második bíróság, amely az elismerésről és a végrehajtásról döntött, vizsgálhatta a kézbesítést. A Bíróság tehát megállapította, hogy a távol lévő alperes védelméhez való jogainak tiszteletben tartását kétszeres felülvizsgálat biztosítja. [7] A Bíróság ezt kifejezetten megállapította még olyan körülmények között is, hogy a 44/2001 rendelet 1348/2000 rendelet [8] 19. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 26. cikkének (2) bekezdése szerint a határhozatal helye szerinti bíróság a külföldre történő kézbesítés során már köteles megvizsgálni, hogy az eljárást megindító iratot megfelelő időben kézbesítették-e ahhoz, hogy az alperes biztosítani tudja védelmét.

27. Az ír kormány kétségét fejezi azonban ki a Bíróság ASML-ügyben tett megállapításainak a jelen ügyre történő alkalmazását illetően. Az ASML-ügyben hozott ítéletből ugyanis nem tűnik ki, hogy az ott szóban forgó alapügyben szintén nyújtottak be tanúsítványt. Véleménye szerint azonban tanúsítvány rendelkezésre állása esetén kizárt a kézbesítés kettős vizsgálata.

28. Az ASML-ügyben hozott ítélet kifejezetten valóban nem tartalmaz semmiféle utalást a tanúsítványra. Azonban nagyon valószínű, hogy rendelkezésre állt a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány, mivel a 44/2001 rendelet alapján ez a főszabály. Az ítélet erre azonban nem tér ki. A Bíróságnak a kézbesítés kettős vizsgálatával kapcsolatos véleménye azonban érvényes olyan helyzetre is, amelyben a tanúsítvány rendelkezésre áll. A következőkben ezt fejtem ki.

i. A rendelet nyelvtani és rendszertani értelmezése

29. A rendelet 54. cikke alapján a határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága vagy hatáskörrel rendelkező hatósága bármely érdekelt fél kérelmére a 44/2001 rendelet V. mellékletében szereplő formanyomtatványnak megfelelő tanúsítványt bocsát ki. Az V. melléklet 4.4. pontja alapján a tanúsítványon fel kell tüntetni az eljárást megindító irat kézbesítésének időpontját, amennyiben a határozatot megjelenés elmulasztása mellett hozták. E tanúsítványt a rendelet 53. cikkének (2) bekezdése alapján csatolni kell a végrehajthatóság megállapítása iránti kérelemhez. [9]

6 — A 228/81. sz. Pendy Plastic Products ügyben 1982. július 15-én hozott ítélet (EBHT 1982., 2723. o.) 13. pontja és a C-305/88. sz. Lancray-ügyben 1990. július 3-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-2725. o.) 28. pontja.

7 — A C-283/05. sz. ASML-ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-12041. o.) 29. pontja.

8 — Jelenleg az 1393/2007 rendelet.

9 — A 44/2001 rendelet 55. cikke szabályozza, hogy milyen alternatívák állnak fenn a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány benyújtásának az elmulasztása esetén.

30. A rendelet szövegéből nem tűnik ki, hogy a tanúsítványban az eljárást megindító irat kézbesítésére vonatkozóan szereplő információknak kötelező hatályuk van a végrehajthatóságot megállapító határozat ellen benyújtott jogorvoslat keretében.

31. Más rendelkezésekben a rendelet kifejezetten kizárja bizonyos tényeknek a végrehajtás helye szerinti állam bírósága általi utólagos vizsgálatát. Így például a rendelet 35. cikkének (2) bekezdése meghatározza, hogy e bíróság e cikk (1) bekezdésében említett joghatósági okok vizsgálata során kötve van a határozathozatal szerinti állam bíróságának ténymegállapításaihoz. A rendelet 36. cikke szerint pedig a külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

32. Ha a rendelet abba az irányba mutat, hogy bizonyos tényeket a végrehajtás szerinti állam bírósága általi vizsgálat alól kifejezetten kizárjon, ez amellett szól, hogy a rendelet egyebekben elismeri a végrehajtás helye szerinti állam bíróságának azon hatáskörét, hogy az egyes szabályok feltételeit maga vizsgálja. Így a rendelet 34. cikkének 2. pontját is.

33. A rendszertani értelmezés keretében ki kell térni a 44/2001 rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványnak a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK rendelet[10] 42. cikkének (1) bekezdése szerinti igazolás közötti különbségre is. Ez utóbbi rendelet 41. cikkének (2) bekezdése és 42. cikkének (2) bekezdése szintén igazolást ír elő, amelyet a végrehajtandó határozathoz kell csatolni. Ezzel az igazolással kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy a végrehajtás helye szerinti állam bírósága nem rendelkezik hatáskörrel az igazolásban szereplő adatok felülvizsgálatára.[11]

34. A két rendelet, valamint a tanúsítványra és az igazolásra vonatkozó szabályozások azonban túlságosan különbözőek ahhoz, hogy a tanúsítvány kötelező hatályával kapcsolatban párhuzamot lehessen vonni köztük. A 2201/2003 rendelet olyan rendszert hozott létre, amelynek a keretében a láthatási jogot és a gyermek visszavitelét elrendelő azon határozatot, amelyre e rendeletnek megfelelően az eljárás helye szerinti tagállamban igazolást állítottak ki, minden más tagállamban automatikusan elismerik és végrehajtják, anélkül hogy végrehajthatóvá nyilvánítási eljárásra lenne szükség, és hogy elismerése megtagadható lenne.[12]

35. A 2201/2003 rendelettel ellentétben a 44/2001 rendelet nem mond le a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárásról. Azonban a tanúsítvány és az igazolás kibocsátási eljárására tekintettel is jelentős különbségek állnak fenn közöttük. Így a 2201/2003 rendelet keretében az igazolást kötelezően bíróság bocsátja ki önálló vizsgálatot követően, míg a 44/2001 rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványhoz nem szükséges érdemi vizsgálat, hanem az csupán összefoglalja a már meglévő információkat, és ezenkívül azt nem kell kötelezően bíróságnak kibocsátania. Továbbá csak a 2201/2003 rendelet 43. cikke tartalmaz kifejezett rendelkezést az igazolás helyesbítésére vonatkozó keresetről. Végül a kézbesítésre tekintettel a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja alapján a felülvizsgálat lehetősége kizárólag akkor áll fenn, ha a határozathozatal helye szerinti államban épp nincs jogorvoslatra lehetőség.

36. A 2201/2003 rendelettel való összehasonlítás így a 44/2001 rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány kötelező hatálya ellen szól.

ii. A rendelet teleológiai értelmezése

37. A rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány értelme és célja sem szól a végrehajtás helye szerinti államnak az eljárást megindító irat kézbesítésére vonatkozó átfogó felülvizsgálati jogköre ellen.

10 — A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.).

11 — A C-491/10. PPU. sz. Aguirre Zarraga-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-14247. o.) 54. pontja.

12 — Lásd a 2201/2003 rendelet (23) preambulumbekezdését, valamint a 11. lábjegyzetben hivatkozott Aguirre Zarraga-ügyben hozott ítélet 48. pontját.

38. Amint a 44/2001 rendelet keletkezési történetéből kiderül, a tanúsítvány bevezetése a kérelmezőt terhelő eljárási formalitásokat kívánta megkönnyíteni. Ahelyett, hogy a kérelmezőnek olyan különböző iratokat kellene benyújtania – mint a korábbi rendelet alapján –, amelyekből a szükséges információk kiderülnek, jelenleg már csak a tanúsítványban összefoglalt információkat kell benyújtania. [13]

39. A tanúsítvány értelme és célja tehát az, hogy az eljárás első szakaszában megkönnyítse, és hatékonyabbá tegye az elismerést és a végrehajthatóság megállapítását. A tanúsítványon keresztül elkerülhetők a fordítások is, mivel a formanyomtatvány és a meghatározott számok alatt szereplő információk valamennyi nyelvi változatban egyformák.

40. A tanúsítvány tartalma ezért lényegében a végrehajtás helye szerinti állam bírósága általi, a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás első szakaszában történő felülvizsgálat terjedelmét tükrözi. Az abban szereplő információk lehetővé teszik a végrehajthatóság megállapítása feltételei teljesülésének gyors vizsgálatát. Így a tanúsítvány segítségével könnyen felülvizsgálható, hogy az alapügyben szóban forgó jogvita felei a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás feleivel azonosak-e, és hogy egyáltalán formálisan fennáll-e olyan határozat, amely a rendelet hatálya alá tartozik. A rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány értelme és célja tehát mindenekelőtt a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás első szakaszának eljárási szempontból való megkönnyítése.

41. Ugyan az eljárást megindító irat kézbesítésének időpontja az eljárás első szakaszában irreleváns, mivel az elismerésnek a rendelet 34. cikke 2. pontja szerinti, az eljárást megindító irat nem kellő időben történő kézbesítése miatti megtagadását csak a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás második szakaszában lehet vizsgálni, azonban ezen, második szakaszban történő vizsgálat keretében is nagy segítség a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány áttekinthető összeállítása, és ezáltal az eljárás leegyszerűsítését szolgálta. Míg a Brüsszeli Megállapodás 46. cikke 2. pontjának korábbi szabálya alapján az eredeti eljárásban történő kézbesítés megfelelő igazolását eredeti vagy hiteles másolatban kellett benyújtani, és le is kellett fordíttatni, a kézbesítés időpontjának a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványban történő megadása a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás egyszerűsítéséhez vezet, mivel így a kézbesítés megfelelő idejének a vizsgálata során a kiindulópont könnyen felismerhető.

42. Az eljárás ezen egyszerűsítésében azonban ki is merül a tanúsítvány értelme és célja. A rendeletből nem derül ki a felülvizsgálat terjedelmének a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás keretében történő korlátozása.

43. Nem világos, hogy jelenleg a rendelet alapján miért ne kellene felülvizsgálni a kézbesítést, amely rendelet már csak a kézbesítés időpontjának a tanúsítványban való feltüntetését, és ezáltal csak azon információk megismétlését írja elő, amely a be nem nyújtandó kézbesítési igazolásból kiderül. Az eredeti kézbesítési igazolás benyújtásával szemben az iratokban szereplő kézbesítési időpont tanúsítványban való puszta feltüntetésében álló hibalehetőség ugyanis pont amellett szól, hogy a végrehajtás helye szerinti állam bíróságának lehetősége kell, hogy legyen a kézbesítés ellenőrzésére. A korábban benyújtandó eredeti kézbesítési igazolással ellentétben a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány nem biztosítja az információ nagyobb pontosságát.

44. Továbbá azt is figyelembe kell venni, hogy a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványon csak a kézbesítés időpontját adják meg. A jogorvoslati eljárásban azonban a rendelet 34. cikkének 2. pontja alapján vizsgálni kell, hogy az eljárást megindító iratokat az ellenérdekű félnek megfelelő időben és módon kézbesítették ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson. Annak a védelemhez való jogra tekintettel történő vizsgálata érdekében, hogy a kézbesítés megfelelő időben történt-e, a tanúsítvány az abban feltüntetett időponttal első kiindulópontnak minősül. A kézbesítés módjának vizsgálatával kapcsolatban azonban az nem tartalmaz információt; erre vonatkozóan ezért már eleve kizárhatom a

13 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági illetékességről, a határozatok elismerésről és végrehajtásáról szóló (EK) tanácsi rendeletre vonatkozó, 1999. július 14-i COM(1999) 348 végleges bizottsági javaslat indokolásának 26. oldala.

kötelező hatályt. Nem találom jogilag megalapozottnak, hogy miért kellene az utólagos vizsgálat alól kizárólag a kézbesítési időpontot és az ahhoz kapcsolódó azon kérdést kivonni, hogy az egyáltalán megtörtént-e, miközben a kézbesítés módját utólagosan mindig felül lehet vizsgálni. Valamely kézbesítés e különböző szempontjai ugyanis elválaszthatatlanok a rendelet 34. cikkének 2. pontjától.

45. A bemutatott értelmezés a tagállamok igazságszolgáltatásába vetett kölcsönös bizalom rendelet alapját képező elvének sem mond ellent. [14]

46. A kézbesítés mind a határozathozatal helye szerinti állam bírósága, mind a végrehajtás helye szerinti állam jogorvoslati eljárásban eljáró bírósága általi kettős ellenőrzésének a lehetővé tétele ellentétes ugyan a kölcsönös bizalom elvével, valamint a gyors és lehetőség szerint egyszerű elismerés célkitűzésével. Azonban a 44/2001 rendelet (18) preambulumbekezdéséből következik, hogy ez szintén az alperes védelemhez való jogát biztosítja. [15]

47. A rendelet 34. cikkének 2. pontja az alperes tisztességes eljáráshoz való joga különösen fontos alkalmazási esetének minősül, mivel megakadályozza, hogy a rendelet alapján végrehajthatóvá nyilvánítsanak olyan határozatokat, amelyekkel szemben az alperes a határozathozatal helye szerinti állam bírósága előtt nem tudott védekezni. [16] A rendelet így egyrészt a kérelmezőnek a határozat gyors elismerésében és végrehajtásában fennálló ellentétes érdeke, és másrészt azon alperes védelemhez való joga közötti egyensúlyt teremti meg, akivel szemben a mulasztási határozatot hozták.

48. A kölcsönös bizalom elvének így eleget tesz, ha a rendelet 34. cikkének 2. pontja elsődlegesen a határozathozatal helye szerinti államban történő jogorvoslatra utal, és az elismerés megtagadását csak akkor teszi lehetővé, ha e tagállamban nem volt jogorvoslat. Ha a rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványt a végrehajtás helye szerinti állam bíróságára nézve kötelező hatályúnak tekintenénk, az ellenérdekű fél minden lehetőségtől meg lenne fosztva, hogy az eljárást megindító irat kézbesítésének – véleménye szerinti – elmaradását kontradiktórius eljárás keretében megvizsgáltassa. A rendelet 34. cikkének 2. pontjára ugyanis csak akkor lehet hivatkozni valamely határozat elismerésének megtagadásaként, ha az eljárást megindító iratok elmaradt kézbesítése mellett az alperes nem mulasztott el e határozattal szemben a számára lehetséges jogorvoslattal élni. Ebben az esetben azonban először a végrehajtási eljárásban van lehetőség az eljárást megindító iratok szabályos kézbesítését kontradiktórius eljárás keretében vitatni. A rendelet 54. cikke szerinti tanúsítvány kibocsátása nem kontradiktórius eljárás keretében zajlik, és amint már említettem, nem is kötelezően bíróság által történik.

49. Közbenső következtetésként meg kell állapítani, hogy az eljárást megindító iratok kézbesítésére vonatkozó, a 44/2001 rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványban szereplő információknak nincs kötelező hatályuk.

2. A jogorvoslat kimerítésének elmulasztása

50. A. rendelet 45. cikkével összefüggésben értelmezett 34. cikkének 2. pontja szerint a végrehajthatóság megállapítását nem lehet megtagadni, ha az alperes a határozathozatal helye szerinti államban benyújtott jogorvoslat keretében érvelhetett volna azzal, hogy az eljárást megindító iratot nem kézbesítették részére megfelelő időben és módon ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson. [17] A rendelet 34. cikke 2. pontjának e további feltételével kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság nem tett fel kérdést.

14 — Lásd a rendelet (16) és (17) preambulumbekezdését és a C-159/02. sz. Turner-ügyben 2004. április 27-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-3565. o.) 24–25. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

15 — A védelemhez való jogot a Bíróság a C-420/07. sz. Apostolides-ügyben 2009. április 28-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-3571. o.) 73. pontjában is megerősítette.

16 — Lásd a C-39/02. Mærsk Olie & Gas ügyben 2004. október 14-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-9657. o.) 55. pontjára.

17 — A 15. lábjegyzetben hivatkozott Apostolides-ügyben hozott ítélet 78. pontja.

51. Mindazonáltal úgy vélem, hogy az előterjesztett első kérdés megfelelő megválaszolása érdekében ki kell térni erre a pontra.

52. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatnak megfelelően a Trade Agency az alapügyben arra hivatkozik, hogy először a Lettországban zajló, végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás során vált ismertté számára a végrehajtandó mulasztási ítélet.

53. Ha az Egyesült Királyság joga szerint ilyen késői időpontban még lehetőség lett volna a mulasztási ítélettel szemben jogorvoslat benyújtására, felmerülne a kérdés, hogy a rendelet 34. cikkének 2. pontja alapján az alperesnek a határozathozatal helye szerinti államban hozott határozattal szemben akkor is be kell nyújtania jogorvoslatot, ha – amint a jelen ügyben – csak a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás során szerzett tudomást a mulasztási ítéletről. Vagy ebben az esetben hivatkozhat-e közvetlenül a rendelet 34. cikkének 2. pontjában említett kizáró okra.

54. A rendelet 34. cikke 2. pontjának szövegéből nem tűnik ki, hogy a jogorvoslat határozathozatal helye szerinti államban történő benyújtása kötelezettségének időbeli korlátja lenne. A 44/2001 rendelet 46. cikkének (1) bekezdése kifejezetten lehetővé teszi a végrehajtás helye szerinti állam azon bírósága számára, amelynél a jogorvoslatot benyújtották, hogy felfüggessze az eljárást, ha a szóban forgó határozattal szemben a határozathozatal helye szerinti tagállamban jogorvoslatot nyújtottak be. Ez azt mutatja, hogy maga rendelet is lehetségesnek tartja azt, hogy a határozathozatal helye szerinti államban és a végrehajtás helye szerinti államban zajló eljárások párhuzamosak legyenek, és időben összekapcsolódjanak.

55. Az alperesnek a jogorvoslat határozathozatal helye szerinti államban történő benyújtására vonatkozó kötelezettségének időbeli korlátja ellen szól azonban mindenekelőtt a rendelet értelme és célja. E rendelet lehetőség szerint messzemenően meg kívánja akadályozni azt, hogy a végrehajtás ellenérdekű fele az érvényes külföldi okirat alapján történő végrehajtás alól kivonja magát.

56. Amennyiben az alperes meg kívánja támadni a mulasztási ítéletet, ezt a határozathozatal helye szerinti államban kell megtennie annak érdekében, hogy megkísérelje elérni az okirat hatályon kívül helyezését, vagy legalábbis annak módosítását. Az alperesnek azonban nem szabad hagynia, hogy a mulasztási határozat a határozathozatal helye szerinti államban jogorvoslat benyújtása nélkül jogerőre emelkedjen, hogy aztán – kizárólag a végrehajtás helye szerinti államban – a rendelet 34. cikkének 2. pontjára hivatkozva megkerülje ezen érvényes külföldi okiratot.

57. Máskülönben ugyanis olyan helyzetekben, amelyekben az alperessel szemben az eljárást megindító iratok hiányzó vagy nem megfelelő kézbesítése ellenére mulasztási ítéletet hoztak, a határozathozatal helye szerinti államban vagyonnal nem rendelkező alperes számára előnyös lenne, hogy ezen ítéletet mindazonáltal a határozathozatal helye szerinti államban ne támadja meg. A jogorvoslat ezen államban történő benyújtása ugyanis azzal a veszéllyel jár, hogy a megfelelő időben történő kézbesítésnek és a mulasztási ítélet jogszerűségének a kérdésére tekintettel az alperes győzedelmeskedik ugyan, majd az eljárás szabályos lefolytatását követően érdemben mégis veszít. Ezzel szemben a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárásban a rendelet 34. cikkének (2) bekezdésére történő hivatkozás a jogorvoslat határozathozatal helye szerinti államban történő benyújtása helyett végérvényesen ellehetetleníti a végrehajtás helye szerinti államban valamely okirat alapján történő eljárást, ha a vizsgálat csak a mulasztásra korlátozódik.

58. A rendelet 34. cikkének (2) bekezdése keretében arra a kérdésre tekintettel, hogy az alperesnek volt-e lehetősége jogorvoslatot benyújtania, a Bíróság nem tekinti elegendőnek azt, hogy az alperes csupán tudjon a mulasztási ítélet meglétéről, hanem megköveteli, hogy azt kézbesítsék is az alperes számára. Ezért valamely alperesnek azután van lehetősége a mulasztási ítélettel szemben jogorvoslatot benyújtania, ha annak tartalmát olyan megfelelő időben történő kézbesítés által ténylegesen megismerte, hogy a határozathozatal helye szerinti állam bírósága előtt védelméről gondoskodhasson.[18]

18 — A 7. lábjegyzetben hivatkozott ASML-ügyben hozott ítélet 49. pontja.

59. A mulasztási ítéletnek a végrehajtás helye szerinti állam bírósága által történő kézbesítése véleményem szerint eleget tesz az ASML-ügyben hozott ítélet feltételeinek.

60. Végül a rendelet 42. cikkének (2) bekezdése meghatározza, hogy a „végrehajthatóságot megállapító határozatot kézbesítik annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték, a határozattal együtt, amennyiben azt a fél részére még nem kézbesítették”. Az e rendelkezés értelmében vett „határozattal” csak arra a végrehajtandó határozatra gondolhattak. [19]

61. Maga a rendelet tehát abból a lehetőségből indul ki, hogy a mulasztási ítéletet annak a félnek, aki ellen a végrehajtást kérték, csak a végrehajthatóság megállapítására vonatkozó eljárás keretében kézbesítik. Ezért következetes lenne úgy tekintetni, hogy a végrehajtás helye szerinti állam bírósága általi, a végrehajthatóságot megállapító határozattal együtt történő kézbesítés maga is a bíróság által az ASML-ügyben megállapított értelemben vett kézbesítésnek minősül. [20] Az ASML-ítélet alapját képező ügyben a mulasztási ítéletet még csak nem is együtt kézbesítették a végrehajthatóságot megállapító határozattal. [21]

62. Ezért alapvetően elegendő az ítéletnek a végrehajtás helye szerinti bíróság által a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás során történő kézbesítése, ha az alperesnek elég ideje marad ahhoz, hogy a határozathozatal helye szerinti állam határozatával szemben védelméről gondoskodhasson.

63. A jelen ügynek azonban még egy sajátossága van, amely az előterjesztett második kérdés tárgya is. Az angol mulasztási ítéletet megkülönbözteti az a tény, hogy azt csupán az alperes mulasztásával indokolják, és a kérelem megalapozottságát illetően ezen túlmenően nem tartalmaz indokolást. A Bíróság az ASML-ügyben hozott ítéletben a mulasztási ítéletek kézbesítésének jelentőségével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a hatékony védelem lehetősége feltételezi, hogy az alperes megismerhesse a mulasztási ítélet indokait a célból, hogy azokat érdemben megtámadhassa. [22]

64. Az elismerésnek a rendelet 34. cikkének (2) bekezdésében említett kizáró okára tekintettel valamely mulasztási ítélet hiányzó vagy csekély indokolását ezért valamely jogorvoslat benyújtásának feltételeivel és akadályaival összefüggésben kell vizsgálni. Az Egyesült Királyság Kormánya utalt arra, hogy a mulasztási ítélet indokolását a keresetlevél és az úgynevezett „Particulars of Claim” összefüggésében kell szemlélni, amelyekből a kérelem ténybeli és jogi indoklásának részletei kitűnnek. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem világos, hogy az alperesnek a végrehajthatóságot megállapító határozattal együtt csak a mulasztási ítéletet vagy a keresetlevelet is kézbesítették. Amennyiben ezen utóbbi eset nem áll fenn, feltételezhetjük, hogy nem volt lehetőség a mulasztási ítélet érdemben történő vitatására. Lásd e tekintetben részletesebben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adott válasz fejtegetéseit. Végül ezt a kérdést a kérdést előterjesztő bíróságnak kell tisztáznia.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre adandó válasz

65. Az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az eljárás megindító iratok kézbesítésére vonatkozó, a 44/2001 rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványban megadott információknak nincs kötelező jellegük, hanem ezeket a bíróság a végrehajthatóságot megállapító határozat elleni jogorvoslati eljárás keretében felülvizsgálhatja. Az a tény, hogy a mulasztási ítéletet az alperesnek csak a végrehajthatóság megállapításáról szóló határozattal együtt kézbesíti a végrehajtás helye szerinti bíróság, nem mentesíti az alperest a rendelet 34. cikkének 2. pontjából eredő azon kötelezettség alól, hogy a mulasztási ítélettel szemben a határozathozatal helye szerinti államban jogorvoslatot nyújtson be, ha a mulasztási ítéleten vagy számára egyéb módon kézbesített iratokon keresztül megismerte ezen ítélet indokait oly módon, hogy azt érdemben vitathatja.

19 — Lásd Léger főtanácsnoknak az ASML-ügyre (EBHT 2006., I-12041. o.) vonatkozó 2006. szeptember 28-i indítványát.

20 — Lásd ezzel kapcsolatban a C-275/94. sz. Van der Linden ügyben 1996. március 14-én hozott ítéletet (EBHT 1996., I-1393. o.).

21 — Léger főtanácsnoknak az ASML-ügyre vonatkozó, 19. lábjegyzetben hivatkozott indítványának 91. és azt követő pontjai.

22 — A 7. lábjegyzetben hivatkozott ASML-ügyben hozott ítélet 35. pontja.

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről*

66. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy összeegyeztethető-e az Alapjogi Charta 47. cikkének értelmében vett tisztességes eljáráshoz való joggal az olyan mulasztási ítélet, amelyet a kereset megalapozottságának a vizsgálata nélkül hoztak, és amely ezért nem tartalmaz a kereset érdemi megalapozottságára vonatkozó indokokat.

67. A kérdést előterjesztő bíróság e kérdés a rendelet 34. cikkének 1. pontjában szereplő közrendi záradékra tekintettel teszi fel, amely szerint – a 45. cikkel összefüggésben – a végrehajthatóság megállapítása megtagadható, ha a végrehajtandó határozat elismerése nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével (ordre public), amelyben az elismerést kérik.

68. Bevezetésként tisztázni kell, hogy valamely mulasztási ítélettel összefüggésben a rendelet 34. cikkének 1. pontjában szereplő közrendi záradék csak annyiban jön számításba, amennyire egy másik, már a rendelet 34. cikkének 2. pontjában szabályozott, a közrend keresetlevél kézbesítésének elmaradása miatti megsértésének különös esetétől eltérő más szempont közbelép. A mulasztási ítélet elismerésének és végrehajtásának az eljárást megindító iratok kézbesítésének az elmaradása miatti megtagadása ugyanis a 2. pontban található önálló és végleges szabályozás alá tartozik, amelyre az 1. pont szerinti megtagadás nem alapítható.

1. A közrendi záradék a Bíróság ítélkezési gyakorlatában

69. A Bíróság a Krombach-ügyben a Brüsszeli Egyezmény előző rendelkezésével kapcsolatban hozott ítéletében előadta, hogy nem feladata, hogy meghatározza valamely szerződő állam közrendjének tartalmát. Azonban rá hárul, hogy felügyelje azokat a korlátokat, amelyek között valamely tagállami bíróság a nemzeti közrend fogalmához folyamodhat annak érdekében, hogy ne ismerjen el valamely külföldi határozatot. [23]

70. A Bíróság Brüsszeli Egyezménnyel kapcsolatos ítélkezési gyakorlata szerint a közrendi záradék alkalmazása csak abban az esetben fogadható el, ha a másik szerződő államban hozott ítélet elismerése vagy végrehajtása a megkeresett állam jogrendjének valamely alapvető elvét sértené, ezért elfogadhatatlan ellentétben állna annak közrendjével. E jogsértés valamely, a megkeresett állam közrendjében alapvetőnek számító jogszabály vagy alapvetőnek tekintett jog *nyilvánvaló sérelmét* kell, hogy okozza. [24]

71. Ezen ítélkezési gyakorlatot alkalmazni kell a rendelet 34. cikkének 1. pontjára, különösen, mivel a jogalkotó a Bíróság megállapításait beépítette a rendelet szövegébe: a közrend nyilvánvaló sérelmének a követelményét a jogalkotó a 34. cikk 1. pontjának szövegében kifejezetten figyelembe vette.

72. Valamely nemzeti bíróság azonban semmi esetre sem lépi túl a közrend sérelme megállapításának számára meghúzott határait akkor, amikor a nemzeti közrend követelményeit alkalmazza az EJEE-ben és az uniós jogrendben elismert alapjogok nyilvánvaló megsértésének az orvoslására. [25]

73. A jelen ügyben nem kell kitérni arra a kérdésre, hogy a nemzeti közrend kivételesen további követelményeket is tartalmazhat-e, vagy hogy annak végül tartalmilag mégis mindig meg kell felelnie az uniós alapjogokból eredő közrendnek, mivel a kérdést előterjesztő bíróság kifejezetten csak az Alapjogi Charta 47. cikkéből eredő követelményekkel kapcsolatban terjesztett elő kérdést.

23 — A C-7/98. sz. Krombach-ügyben 2000. március 28-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-1935. o.) 23. pontja és a C-394/07. sz. Gambazzi-ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-2563. o.) 26. pontja.

24 — A 23. lábjegyzetben hivatkozott Krombach-ügyben hozott ítélet 37. pontja és a 23. lábjegyzetben hivatkozott Gambazzi-ügyben hozott ítélet 37. pontja.

25 — Lásd ebben az értelemben a 23. lábjegyzetben hivatkozott Krombach-ügyben hozott ítélet 38. és 39. pontját és a 23. lábjegyzetben hivatkozott Gambazzi-ügyben hozott ítélet 28. pontját.

74. Az említett 47. cikk (2) bekezdése szerint mindenkinek joga van arra, hogy ügyét tisztességes eljárásban tárgyalják.

75. Az egységesség Charta 52. cikkének (3) bekezdésében előírt alapelvéből következik, hogy amennyiben a Charta az Emberi Jogok Európai Egyezményében (EJEE) biztosított jogoknak megfelelő jogokat tartalmaz, e jogok tartalmát és terjedelmét az EJEE-ben biztosított tartalommal és terjedelemmel azonosnak kell tekinteni. A tisztességes eljáráshoz való jogot az EJEE 6. cikke írja elő. Így a Charta 47. cikkének ugyanazon tartalmat és terjedelmet kell tulajdonítani, mint az EJEE 6. cikkének, figyelembe véve annak az Emberi Jogok Európai Bírósága általi értelmezését. [26]

76. A védelemhez való jog gyakorlása kiemelkedő szerepet tölt be a tisztességes eljárás megszervezésében és lefolytatásában. [27] A védelemhez való jogokhoz tartozik az alperes meghallgatáshoz való joga. A tisztességes eljáráshoz való alapvető jog tehát sérül, ha a polgári eljárásban az alperesnek ténylegesen nincs lehetősége a bírósági határozathozatal előtt a kereseti kérelmeket vitatnia, és ezáltal arra, hogy meghallgassák.

77. A meghallgatáshoz való jog azonban nem megy olyan messze, hogy valamely bírósági határozat csak akkor hozható meg, ha az alperes a keresettel kapcsolatban ténylegesen kifejtette véleményét. Ezzel ellentétben a meghallgatáshoz való jogot már tiszteletben tartják akkor, ha az alperesnek tényleges lehetőséget biztosítottak arra. Ha az alperes nem él ezzel, az ő felelőssége; erről a jogról le is mondhat. [28]

78. Az eljárási jogokat ugyanis nem korlátlanul biztosítják. Mindazonáltal a korlátozásoknak meg kell felelniük a szóban forgó intézkedés által követett tényleges közérdekű célnak, és az elérni kívánt célra tekintettel nem jelenthetik az így biztosított jogok nyilvánvaló és aránytalan sérelmét. [29]

79. A védelemhez való jogok különösen ellentétben állnak az ellenérdekű fél tükörképszerű olyan alapvető eljárási jogaival, mint a jogok bírósági úton való érvényesítéséhez való, állami szinten biztosított alapvető jog és az azzal összefüggő, gyors eljáráshoz való jog. A mulasztási ítéletre vonatkozó eljárási előírások e tekintetben egyensúlyt teremtenek, és meghúzzák a meghallgatáshoz való jog határait. Biztosítják a gondos ügyintézést, és a felperes gyors jogi védelemhez való jogának az érvényesülését. Az alperes keresetre adandó válaszának a hiánya nem vezethet az eljárás megbénításához.

80. Következésképpen a tagállamok valamennyi jogrendje elismerheti a mulasztási ítéleteket, és a Bíróság eljárási szabályzata is tartalmaz rendelkezést a mulasztási ítélet lehetőségét illetően. [30]

81. A kérdést előterjesztő bíróságnak a végrehajtandó ítéletnek a közrenddel való összeegyeztethetősége felőli kétsége ezért azon sem alapul, hogy annak pusztán olyan mulasztási ítélet jellege van, amelyet az alperesnek történő előzetes kézbesítés nélkül hoztak. A lett jog is – amint a Bizottság megállapította – ismeri a mulasztási ítéleteket. A kérdést előterjesztő bíróság kétsége inkább ahhoz kapcsolódik, hogy a jelen ügyben a határozathozatal helye szerinti állam eljárási joga szerint valamely mulasztási ítélet esetén a bíróság nem vizsgálja azt, hogy a keresetben előadottak alapján valóban fennáll-e jogosultság, és hogy az ítélet nem tartalmaz semmiféle érdemi indokolást.

26 — Lásd ebben az értelemben a C-450/06. sz. Varec-ügyben 2008. február 14-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-581. o.) 48. pontját és a C-400/10. PPU. sz. McB.-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-8965. o.) 53. pontját.

27 — A 23. lábjegyzetben hivatkozott Gambazzi-ügyben hozott ítélet 28. pontja.

28 — Az EJEB, 2009. december 22-i Makarenko kontra Oroszország ítélet (5962/03. sz. panasz, 135. §), amelyben úgy határozott, hogy az eljárás felei lemondhatnak a tárgyaláson való részvételről. E lemondásnak egyértelműnek kell lennie, illetve bizonyos olyan minimumkritériumoknak kell kísérniük, amelyeket azon jog jelentősége alapján határoznak meg, amelyről lemondanak.

29 — A 23. lábjegyzetben hivatkozott Gambazzi-ügyben hozott ítélet 29. pontja.

30 — Lásd a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkét.

2. A határozat hiányzó indokolása

82. Az Emberi Jogok Európai Bírósága az állandó ítélkezési gyakorlatban megállapította, hogy az EJEE 6. cikke szerinti, tisztességes eljáráshoz való jog alapvetően a bíróságok azon jogát foglalja magában, hogy határozataikat indokolják. [31]

83. Hasonlóképpen, az Emberi Jogok Európai Bírósága ismét utalt arra, hogy az indokolási kötelezettség követelményei nem lehetnek túl magasak, és a határozat jellegétől és az egyes esetek körülményeitől függően változhatnak. [32] Ennek során különösen a határozat jellegét és a tagállamok jogrendszereiben fennálló különbségeket is figyelembe veszik.

84. A bírósági határozatok indokolásának kötelezettsége kettős célt szolgál. Egyrészt azon keresztül biztosítani kell azt, hogy a meghallgatáshoz való jogot tiszteletben tartsák, vagyis hogy a bíróság a felek előadásait is kielégítően értékelje. [33] E szempont a keresetnek helyt adó, a távol lévő alperessel szemben hozott mulasztási ítélet esetén nem releváns. Az alperes ugyanis ebben az esetben nem adott elő olyan érveket, amelyet az indoklással ellátandó ítéletben említeni kellene.

85. Másrészt azonban az indokolási kötelezettségnek a pervesztes felet olyan helyzetbe kell hoznia, hogy ténylegesen élhessen a rendelkezésre álló jogorvoslattal. A pervesztes félnek tudnia kell, miért hoztak vele szemben ítéletet. Máskülönben a határozat érdemi jogerejének terjedelmét sem lehetne meghatározni, és ezért a felperes ugyanezen követelés alapján még egy további jogcímet szerezhetne.

86. E második szempont a mulasztási ítéleteknél is pont releváns. Ezekben az esetekben azonban az indokolási kötelezettség terjedelmének meg kell felelnie azon követelményeknek, amelyeket a jogorvoslat benyújtásával szemben állítanak. Minél magasabbak a követelmények, amelyeket a mulasztási ítélettel szembeni jogorvoslat benyújtásához kapcsolódnak, annál magasabbak a mulasztási ítélet indoklásának a követelményei. A pervesztes félnek meg kell tudnia ismerni, hogy milyen ténybeli és jogi kérdéseket kell előadnia ahhoz, hogy a mulasztási ítélettel szembeni jogorvoslata sikeres legyen. Csak ekkor tartják tiszteletben a tisztességes eljáráshoz való jogot.

87. Az Egyesült Királyság Kormánya a Bíróság előtti eljárás során először hangsúlyozta, hogy a mulasztási ítélet nem teljesen nélkülözte az indokolást. Az indokolás mindenesetre csekély volt, és az ítéletet csak az alperes mulasztásával indokolták. Ezenkívül utalt arra, hogy csak akkor hozható mulasztási ítélet, ha az alperesnek nem csak a keresetlevelet, hanem a „Particulars of Claim”-et is szabályszerűen kézbesítették. Ezek tartalmazták a kereset indokainak és annak alapjául szolgáló tényállás részletes bemutatását.

88. Nincs döntő jelentősége annak, hogy ezen információk magától a felperestől származnak, és a bíróság csak bizonyos fokig továbbítja azokat. Az indokolási kötelezettségnek eleget tesznek, ha az alperest a kereset indokairól és az alapjául szolgáló tényállásról oly módon tájékoztatják, hogy a mulasztási ítéletet érdemben jogorvoslattal meg tudja támadni.

89. A tisztességes eljáráshoz való jog nem szükségszerűen követeli meg azt, hogy a bíróság a tényállást saját szavaival maga mutassa be a határozatban, ha már létezik olyan más tényállás-bemutatás, amelyet nem vitatnak, és amelyre a határozat egyértelműen utal. Ha nem állnak fenn nagyobb akadályok a mulasztási ítélet elleni jogorvoslat benyújtásához, amihez a részletes indokolásának az ismerete

31 — Az EJEB, 2001. szeptember 27-i Hirvisaari kontra Finnország ítélet (49684/99. sz. panasz, 30. §), az 1994. december 9-i Ruiz Troija kontra Spanyolország ítélet (18390/91. sz. panasz, 29. §) és az 1998. február 19-i Higgins kontra Franciaország ítélet (20124/92. sz. panasz, Ítéletek és határozatok tára 1998-I., 42. §).

32 — Az EJEB, 31. lábjegyzetben hivatkozott Ruiz Troija kontra Spanyolország ítélet (29. §), valamint az 1994. április 19-i Van de Hurk kontra Hollandia ítélet (16034/90. sz. panasz, 61. §).

33 — Az EJEB, 2002. május 21-i Jokela kontra Finnország ítélet (28856/95. sz. panasz, 72–73. §) és a 2006. július 27-i Nedzela kontra Franciaország ítélet (73695/01. sz. panasz, 55. §).

szükséges, nem sérül a védelemhez való jog. A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért az összértékelés során a jogorvoslat benyújtásával szemben támasztott követelményeket és az alperes számára e célból az ítéletből, a keresetlevélből és az egyéb kézbesített iratokból rendelkezésre álló információkat kell értékelnie.

3. A megalapozottság hiányzó vizsgálata

90. A következőkben még azt kell vizsgálni, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének minősül-e, ha a bíróság valamely mulasztási ítéletet a megalapozottság előzetes vizsgálata nélkül hoz meg, vagyis nem vizsgálja, hogy az alkalmazandó jogszabályok alátámasztják-e a felperes által az általa bemutatott tényállás alapján érvényesített jogot.

91. A tisztességes eljáráshoz való jog ugyan a tényállás és a jogi háttér kontradiktórius vizsgálatát,[34] vagyis mind a felperes, mind az alperes érveinek a figyelembevételét követeli meg. A jelen ügyben nyilvánvalóan olyan mulasztási helyzetről van szó, amelyben kizárólag felperesi érvek állnak fenn.

92. Az Egyesült Királyság Kormánya az eljárása módjának igazolásaként egyrészt az eljárásgazdaságosság elvét hozta fel. Nem kívánják a bíróságoktól vizsgálatok elvégzését olyan eljárásokban, amelyektől az alperes távol maradt. A jogi háttér vizsgálatáról való lemondást másrészt az angol polgári eljárás módja igazolja, amelyben a feleknek alapvetően jogi érveket is elő kell adniuk, és a „*iura novit curia*” – a bíróság ismeri a törvényt (és hivatalból alkalmazza) – alapelve nem érvényesül korlátlanul.[35] Ezen érvelés a tisztességes eljáráshoz való alapjogra tekintettel helytálló az ilyen vizsgálat során.

93. Ha valamely fél nem védekezik az ellene benyújtott olyan keresetlevéllel szemben, amelyről tudomása volt, fennáll a per elvesztésének lehetősége. Tudja, hogy mit követelnek tőle a keresetben, és hogy az elmarasztalás veszélyével jár. Ha azonban nem lép fel a kereset ellen, véleményem szerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem feltétlenül teszi lehetővé, hogy a mulasztó alperest a megalapozottság további vizsgálatán keresztül megvédjék az érdemben valószínűleg indokolatlan elmarasztalástól. Annak a veszélye, hogy a megalapozottság vizsgálata nélkül érdemben megalapozatlan ítélet születik, az anyagi és eljárási valóság problematikáját érinti. Az alperes eljárási alapjogát azonban kielégítő módon tiszteletben tartják, mivel lehetősége van arra, hogy álláspontját ténylegesen előadja, és nyitva áll számára az a lehetőség, hogy a mulasztási ítélettel szemben jogorvoslatot nyújtson be.

94. E tekintetben a jelen ügy körülményei eltérnek a Gambazzi-ügyben fennálló körülményektől. Ebben a Bíróság által az alperesre szankcióként *kiszabott mulasztásáról* volt szó. Az alperest, bár részt kívánt venni az eljárásban, kizárták a tárgyalásból, és ezáltal mulasztó alperesként kezelték, mivel az ugyanezen eljárás keretében korábban hozott határozatból eredő kötelezettségeknek nem tett eleget. Ebben az összefüggésben a Bíróság az összeértékelés releváns szempontjának tartotta, hogy az alperessel szembeni kérelmek megalapozottsága ebben vagy egy korábbi eljárási szakaszban vizsgálat tárgyát képezte-e, és hogy az alperesnek ebben vagy egy korábbi eljárási szakaszban volt-e lehetősége azokkal kapcsolatban állást foglalnia, vagy hogy rendelkezett-e jogorvoslattal.[36]

95. Végül az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[37] sem ismeri a megalapozottság általános vizsgálatát. Annak 11. cikke (1) bekezdése b) pontja szerint valamely kérelmet az indokolás hiánya miatt csak akkor lehet elutasítani, ha a követelés nyilvánvalóan alaptalan.

34 — Az EJEB, 33. lábjegyzetben hivatkozott Jokela kontra Finnország ítélet (72. §).

35 — Lásd példaként Jacobs főtanácsnok C-430/93. és C-431/93. sz., van Schijndel és van Veen egyesített ügyekre (EBHT 1995., I-4705. o.) vonatkozó 1995. június 15-i indítványának 33–37. pontját.

36 — A 23. lábjegyzetben hivatkozott Gambazzi-ügyben hozott ítélet 45. pontja.

37 — HL L 399., 1. o.

4. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adandó válasz

96. A második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a végrehajtás helye szerinti tagállam bírósága csak akkor veheti figyelembe a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában említett közrendi záradékra tekintettel azt a körülményt, hogy a határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága a kereset megalapozottságának a vizsgálata nélkül olyan mulasztási határozatot hozott, amely az alperes mulasztásának tényén kívül nem tartalmaz további érveket a kereset megalapozottságát illetően, ha az alperes rendelkezésére álló információk és a határozathozatal helye szerinti tagállam joga által a jogorvoslatok benyújtásával szemben állított követelmények átfogó értékelésének elvégzése után arra a következtetésre jut, hogy az alperes a határozat hiányzó indokolása miatt nem tudott a mulasztási ítélettel szemben érdemben védekezni.

VI – Végkövetkeztetések

97. A fenti megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

(1) Az eljárást megindító iratok kézbesítésére vonatkozó, a 44/2001/EK rendelet 54. cikke szerinti tanúsítványban megadott információknak nincs kötelező jellegük; ezeket a bíróság a végrehajthatóságot megállapító határozat elleni jogorvoslati eljárás keretében felülvizsgálhatja. Az a tény, hogy a mulasztási ítéletet az alperesnek csak a végrehajthatóság megállapításáról szóló határozattal együtt kézbesíti a végrehajtás helye szerinti bíróság, nem mentesíti az alperest a rendelet 34. cikkének 2. pontjából eredő azon kötelezettség alól, hogy a mulasztási ítélettel szemben a határozathozatal helye szerinti államban jogorvoslatot nyújtson be, ha a mulasztási ítéleten vagy számára egyéb módon kézbesített iratokon keresztül megismerte ezen ítélet indokait annyira, hogy azt érdemben vitathatja.

(2) A végrehajtás helye szerinti tagállam bírósága csak akkor veheti figyelembe a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontjában említett közrendi záradékra tekintettel azt a körülményt, hogy a határozathozatal helye szerinti tagállam bírósága a kereset megalapozottságának a vizsgálata nélkül olyan mulasztási határozatot hozott, amely az alperes mulasztásának tényén kívül nem tartalmaz további érveket a kereset megalapozottságát illetően, ha az alperes rendelkezésére álló információk és a határozathozatal helye szerinti tagállam joga által a jogorvoslatok benyújtásával szemben állított követelmények átfogó értékelésének elvégzése után arra a következtetésre jut, hogy az alperes a határozat hiányzó indokolása miatt nem tudott a mulasztási ítélettel szemben érdemben védekezni.